

Masmédia a jejich negativní vliv na jedince a společnost

Přednáška do předmětu
TEORIE A PRAXE EDUKACE

Tomáš Čech

Pedagogická fakulta MU, Katedra sociální pedagogiky

Masová komunikace

- Jedna z rovin **sociální komunikace**, jednosměrné přenášení, rozšiřování informací určených široké veřejnosti (mase) pomocí speciálních komunikačních prostředků (masových médií).
- Sdělení určená "masám" produkují a jako komunikátoři vystupují různé **organizace, instituce**, zejména novinové a knižní redakce, vydavatelství, rozhlasové a televizní stanice, filmové společnosti, reklamní agentury.
- Používají prostředky (**masmédia**) ve formě **verbální** (písemné, ústní) i **vizuální** (fotografie, film) a **zvukové** (hudba, zvukové efekty).
- Je přemostována **sociálně** – dalšími účastníky masové komunikace, a **předmětně** – masovými komunikačními prostředky

Funkce masové komunikace (pozitivním slova smyslu):

- šíření informací o dění ve společnosti a praktických návodů na každodenní život,
- působí výchovně a socializačně (vytváří vzory chování, seznamuje s kulturními a uměleckými výtvořy),
- je druhem sociální kontroly (i drastickými způsoby jako je skandalizace),
- propaguje určité výrobky, služby, organizace,
- usměrňuje, respektive spoluvytváří politické postoje.

Má mnoho možností ovlivňovat veřejnost, od pouhé selekce informací po sugestivní a manipulativní působení.

Masová média (masmédia)

- Souhrn médií užívaných v procesu masové komunikace.
- Obecně **noviny, časopisy, rozhlas a televize**, patří sem také **kniha, film, video**, veškeré druhy masově šířených obrazových a zvukových záznamů a ostatní vysokonákladové tiskoviny
- Masmédii se rozumí jak **technický prostředek**, komunikační kanál, tak **sociální instituce**, která sdělení masové komunikace produkuje a rozšiřuje (média).

Negativní vliv masmédií

- Podporují pasivitu diváka
- Záměrně manipulují s divákem:
- Negativně ovlivňují estetické cítění a vkus
- Zvyšují práh tolerance vůči násilí:
- Zkreslují realitu
- Významně ovlivňují trávení volného času
- Ovlivňují kvalitu mezilidských vztahů
- Potlačují tvořivost a aktivní činnost
- Nabízí nevhodné vzory chování

Podporují pasivitu diváka

- Volný čas
- Životní styl
- Dostupnost

Záměrná manipulace s divákem

- **vnucování produktů**, které divák nepotřebuje, ale neustálým nucením divák nabude dojmu, že danou věc potřebuje.
- nabídka plodí poptávku
- typickým příkladem může být **reklama**.
(dokáže zmanipulovat masy lidí)

Negativně ovlivňují est. cítění a vkus

- Masová kultura, aby byla skutečně masovou a srozumitelnou všem vrstvám lidí s různým vzděláním a různými zájmy, musí **vycházet z nejnižší úrovně vzdělání, vkusu potřeb a zájmu svých potenciálních příjemců a konzumentů**

Zvyšují práh tolerance vůči násilí

- otupuje lidské cítění tím, že brutalitu a násilí ukazuje jako něco normálního a běžného
- významná je také frekvence brutálních scén ve filmech, vede k bezcitnosti
- násilím se divákovi nabízí intenzivní podněty, které zvyšují práh tolerance vůči agresivitě

Zkreslují realitu

- Cílem masmédií je **zisk** a pro zisk jsou ochotná „přizpůsobovat“ realitu vkusu a potřebám diváků
- **Politici** – snaží se, aby média byla na jejich straně, protože jinak nemají šanci uspět.
- Ovlivňují **veřejné mínění** záměrným zatajováním a zkreslováním informací.
- **Měřítko ženské krásy** prezentováno módními časopisy. Tisíce žen podléhají mylnému dojmu, že pokud nebudou vypadat jako modelky z obálek časopisů, nebudou přitažlivé (přitom velký podíl na bezchybném vzhledu krásek z titulních stran mají počítačové grafici a jejich schopnost korektury a vylepšování).

Ovlivňují trávení volného času

- Mj. pokles popularity čtení knih
- televize nahradila knížky, což dokazuje fakt potvrzený mnoha výzkumy, že většina školáků dává přednost sledování televize před čtením

Ovlivňují kvalitu mezilidských vztahů

- Televize vstupuje do času, který dřívější generace trávily konverzací, hrami a společnou činností.
- Oslabuje tak soudržnost členů rodiny a jejich emocionální vazby.
- Neosobní mediální komunikace nahrazuje interpersonální komunikaci v rodině

Potlačují tvořivost a aktivní činnost

- zprostředkované zážitky přímo do pohodlí jejich domova – člověk se nemusí vydat tisíce kilometrů daleko, aby viděl, jak se žije jinde
- divák ani nemusí zapojovat fantazii (jak je tomu například u čtení knih), protože masmédiá nechtějí, aby se divák musel jaksi duševně namáhat – všechno servírují **co nejjednodušším způsobem**

Nabízí nevhodné vzory chování

- Nabízí nevhodné hrdiny se kterými se diváci ztotožňují
- děti - násilné scény - vzory agresivního jednání.
- ověřené, že mnohé násilné činy páchané ve skutečnosti jsou napodobeninou filmových scén a výjevů

NUTNOST MEDIÁLNÍ VÝCHOVY

Úkoly:

- Naučit děti s médií žít (není možné se jim v dnešní době vyhýbat)
- Naučit využívat pozitivní funkce médií (viz úvod přednášky)
- Naučit odlišit rizikové vlivy a nenechat se jimi ovlivnit
- Směřovat k mediální gramotnosti (kompetentnosti)

MEDIÁLNÍ GRAMOTNOST

x

MEDIÁLNÍ KOMPETENCE

- Rozvoj kompetencí – v návaznosti na RVP
- Součástí mediální kompetence
- Připravenost na soužití s médii a kompetentnost k jejich využívání
- Schopnost odlišit nevhodné, nesprávné